

OBSAH :

EUROFONDY :

Päťročnica s eurofondmi
Dušan Sloboda

HISTÓRIA :

Štefánik: najznámejšia z neznámych
slovenských osobností Tomáš Ferenčák

CIVILIZÁCIA :

Politický problém islamu
Roger Scruton

GLOSA :

Koniec anarchie
Ondrej Dostál

PÄŤROČNICA S EUROFONDAMI

Dušan Sloboda

Neprehľadné prerozdelenie a zlodejiny v obstarávaní. Zatajovanie informácií. Neplnenie nezmyselného cieľa stierať regionálne rozdiely. Táraniny o čerpaní. Pochybná efektívnosť a neuveriteľné plytvanie. Aj tak sa dá vnímať našich prvých päť rokov s eurofondmi.

Tie začiatky boli úsmevné. V roku 2001 bol koordinátor predvstupových fondov Roland Tóth z funkcie odvolaný potom, čo ho jeho bývalá manželka verejne obvinila z korupčného prerozdelenia prostriedkov EÚ. V roku 2003 sme sa z prepisov odpočívania podnikateľa Jána Badžgoňa, ktoré sa z tajnej služby dostali na verejnosť, dozvedeli, že so vstupom do únie sa blíži obdobie, kedy sa bude „spávať s eurofondmi“. Od roku 2004 máme už ako členská krajina možnosť čerpať z vytúženého miliardového balíka eurofondov. Mnohí sa na ňom nabaľujú a mnohých eurofondy o ten spánok obrali.

Kto z koho?

Eurofondy od počiatku sprevádzajú kompetenčné spory. A to či už tie o počte operačných programov a ministerstvách za ne zodpovedných, alebo boj o ich správu medzi regiónmi a centrálnou vládou, a v neposlednom rade politické hry o to, či úlohu hlavného koordinátora má plniť úrad vlády alebo ministerstvo, ktoré dostalo do vienka regionálny rozvoj v predvstupovom období práve s ohľadom na túžobne očakávaný prílev eurofondov po začlenení krajiny do EÚ.

Tie spory neboli a nie sú o lepšom prerozdeľovaní verejných financií či rozvoji regiónov. Sú to primárne mocenské spory o to, kto bude môcť smerovanie eurofondov k tým „svojím“ priamo ovplyvňovať.

Nástenkári a tajnostkári

Kým v 90. rokoch za Mečiara bolo v kurze tunelovanie pokútne privatizovaných podnikov, za Fica sa zo spoločnej kasy štátu kradne sofistikovane a „v súlade“ so zákonom prostredníctvom verejného obstarávania. Eurofondy sú vhodnou príležitosťou. Tzv. nástenkový tender je výnimočný len tou obľudne veľkou sumou, na ktorú sa korupčníci a ich klienti chceli ulakomiť. Tisícky a tisícky ďalších, hoci rozsahom

menších, no formou podobných zlodejín sa tu skryto štátom či samosprávou „obstarávajú“ z eurofondov úplne bežne.

Šancu zamedziť takémuto plundrovaniu trestuhodne premrhala Dzurindova vláda. Zväčša márne sú snaženia poslankyne Lucie Žitňanskej v opozícii dobehnúť zameškané. Jej návrhy sprehľadniť procesy pridelenia eurofondov putovali do koša i na jeseň 2008, keď sa prijímal zákon o eurofondoch. Hoci vicepremiér Dušan Čaplovič i minister Marian Janušek mali plné ústa transparentnosti, opozičné návrhy parlament odmietol a bol prijatý bezzubý a zbytočný zákon.

Dodnes tak príslušné ministerstvá nemajú povinnosť automaticky zverejňovať všetky informácie o procese prerozdelenia eurofondov. Informácií sa tak i naďalej od ministerstiev treba domáhať prostredníctvom infozákona. Skúsenosť, keď na tožnú žiadosť o informácie jedno ministerstvo zareaguje bez okolov pozitívne, pričom druhé zatajuje a klame, vedie k otázke, či toto je ten Ficov právny štát, ktorým nás okrikoval pred rokmi ešte z opozičných lavíc.

Rozdiely ako zástierka

Parlamentné strany nás už roky vedno krmia bájkou o tom, že eurofondy sú prostriedkom na plnenie cieľa znížiť regionálne rozdiely. Ak by sa onen cieľ mal plniť, vyššiu podporu by mali dostávať tie regióny, ktoré sú v štatistických ukazovateľoch (napr. miera nezamestnanosti) na tom horšie. No nedeje sa tak.

Ako ukazujú naše porovnanie medzi mierou nezamestnanosti a výškou príspevkov z eurofondov smerujúcich do okresov, vôbec neboli systematicky podporované najmä projekty z tých „menej rozvinutých“ regiónov krajiny. Eurofondy prirodzené regionálne rozdiely nezotrelí. Prirodzene. Priestor pre ďalšie sľuby politikov a pre ďalšie rozkrádanie aj z tých našich daní v mene nezmyselného cieľa teda ostáva.

Ťažiť a mŕňať

Ďalším ústredným motívom, ktorý sa rokmi eurofondmi vinie, je úroveň

čerpania z bruselského peňazovodu. Prostriedky určené na programovacie obdobie 2004-2006 sa dočerpávajú v týchto dňoch a napriek rôznym problémom je predpoklad, že čerpanie bude blízke 100%. Zároveň však už prebieha programovacie obdobie 2007-2013, v rámci ktorého sme dosiaľ z balíka 11 miliárd eur vyťahnutých pre Slovensko z vreciek európskych daňovníkov minulí (či rozkradli) menej než mizerné 1%.

Politická zodpovednosť sa však rozplýva. Európske plánovacie sedemročnice sa totiž logicky nekryjú s našimi štvorročnými volebnými cyklami. A tak, keď je čerpanie uspokojivé, zásluhu si prisvojujú reprezentanti minulej i aktuálnej vlády. Naopak, ak je čerpanie nedostatočné, vedrá alibistickej špiny lejú politici zväčša na hlavu svojim predchodcom. Navyše, debata o čerpaní je úboho plytká. Čo prípadne plné vyčerpanie eurofondov vlastne znamená? Samo o sebe má asi takú vypovediaciu hodnotu ako komunistami vykazovaná plná zamestnanosť v totalitnom Československu.

Plytvanie a obžerstvo

Miliónové logá, predražené právne služby, netrhovo nadsadené ceny za propagandu v médiách, stovky strán neustále dopĺňaných manuálov byrokratickej mašinerie, stovky nových úradníkov a ich školenia v luxusných hoteloch. Špinavé kšefty pre sponzorov vládnych strán. Na vysokú mieru korupcie a klientelizmu upozorňuje už i tajná služba. Aj toto bezbrehé plytvanie je súčasťou čerpania eurofondov. Aj toto je ten Ficov sociálny štát.

Minister Marian Janušek musel po škandalóznom nástenkovom tendri nakoniec odísť. Kreslo po ňom zaujal jeho spolupáčateľ. Korisť sa veselo rozdeľuje ďalej, hostina len pre pozvaných pokračuje. Myslia národne, cítia sociálne a účet za ich obžerstvo platíme my, daňovníci. Náklady rastúcej morálnej krízy z prvej päťročnice s eurofondmi sa budú vyčíslňovať ťažko.

Autor analytik KI.

ŠTEFÁNIK: NAJZNÁMEJŠIA Z NEZNÁMYCH SLOVENSKÝCH OSOBNOSTÍ Tomáš Ferenčák

Spoločenské porozumenie (vnímanie) má svoje prirodzené hranice. V súvislosti s del'bou práce a s nástupom tvrdého individualizmu v časoch romantizmu sa ľudská spoločnosť vnútorne vedomostne diferencovala. Do spoločenského povedomia nastúpila potreba kategorizovať a zjednodušovať. V pozitívnom i negatívnom význame.

Najočividnejší prejav pomysel'ných hraníc spoločenského porozumenia je zakotvený v interpretácii dejín pre verejnosť. V nej je obzvlášť evidentná ú(s)porná snaha schematizovať minulosť do tej miery, aby sme ju mohli prijať. V snahe pomenovať a definovať včerajšok dnešnými slovami a tým včerajšku priradiť dnešné vnímanie sa zákonito dopúšťame istej formy zjednodušených či zjednodušujúcich anachronizmov. Na osobnosti a udalosti sa tak pozierame perspektívou svojej doby, ktorú automaticky považujeme za vrcholnú. Máme tendenciu svoje názory odvíjať z dneška do minulosti (nie naopak) a predovšetkým v spoločenských oblastiach ich legitimizovať selekciou symbolov z dejín.

V tomto smere tvorí Milan Rastislav Štefánik špecifický úkaz. Nevedomky a neplánovane vytvoril budúcnosti problém. Kvôli predčasnému úmrtiu a minimálnemu vnútroštátnemu pôsobeniu po sebe nechal ucelený odkaz. Vďaka tomu sa každá názorová rekonštrukcia Štefánika, to ú(s)porné zjednodušenie, podobá rozmanitej mozaike spomienok a individuálnych názorov iných. Skladateľ útržkov má potom široké pole ako ich skombinovať podľa vlastného želanja. Preto sa môžeme bez problémov z viac i menej relevantných zdrojov dozvedieť, že Štefánik bol predstaviteľ čechoslovakizmu, podľa iných bol národovec ako repa. Politickým zmýšľaním bol liberál, podľa iných konzervatívec, ba najnovšie vraj „sociálne cítiaci“. Bojovník za slobodu a demokraciu, podľa iných sympatizant konštitučnej monarchie i autoritatívneho riešenia spoločnosti. Štefánik však prelínaním sa dnešného i dobového vnímania mohol byť zároveň všetkým.

Slovenský vlastenec a čechoslovakista

Štefánik jednoznačne národovec bol. Je pravda, že počas svojich štúdií v Prahe sa označil za Slovač napriek tomu, že to zďaleka nebolo bežné. Pri svojich cestách po svete v službách Francúzska uvažoval v národných intenciách. Okrem iného počas pôsobenia na Tahiti publikoval v USA inzerát, ktorým svojich slovenských rodákov na Tahiti lákal. Konečne najjasnejší doklad Štefánikovho národného uvedomenia tvorí jeho jednoznačná oddanosť myšlienke vlastného štátu Čechov a Slovákov. Navzdory tomu, že okolo roku 1915 bol vznik samostatnej ČSR len o málo reálnejší ako let na Mesiac.

Na druhej strane, Štefánik bol prívŕzcom čechoslovakizmu. V Masarykových spisoch je explicitne zachytené, že pre názov zahraničného orgánu budúcej ČSR

navrhoval Česká (nie československá) národná rada. Zároveň sa nikde nedochovalo, že by sa voči tomuto pojmu vymedzoval. Pravdepodobne zastával názor, že pre Dohodu neznalú vnútorných pomerov Rakúsko-Uhorska bude jasné ú(s)porné popísanie skutočnosti lepšie. Považoval za zbytočné a kontraproduktívne štáty Dohody zaťažovať detailmi. Zdôrazňovanie viacnárrodného charakteru nového štátu (Česi, Nemci, Slováci, Maďari, Poliaci, Rusíni a ďalší) by značne podkopalo Wilsonovu tézu o sebaurčení národov, znejasnilo by rozdiel medzi budúcim Československom a mnohónárrodným Rakúsko-Uhorskom.

Obzvlášť v tomto momente je nutné držať sa doby a nedopustiť sa prílišného zanášania včerajška dňeskom. Musíme Masaryka, Štefánika i Beneša vnímať v hektickom období prvej svetovej vojny a nie počas pomlčkovej vojny, dňa F – ako exil nazval uskutočnenie federácie – alebo pocitov a národnárskych vln sprevádzajúcich Slovensko od roku 1989. Štefánik bez pochýb bol vlastenec, rovnako ako bol čechoslovakista. Vďaka tomu, že pôsobil v časoch, kedy sa riešili existenčné a predovšetkým vonkajšie problémy nového štátu, bol oboma zároveň. Slovenský národovec – čechoslovakista.

Monarchista, liberál a konzervatívec?

Ďalším častým paradoxom je hľadanie politického začlenenia Štefánika. Kategorizovanie jeho politického zaradenia do dnes platných šablón zlyháva. Dôvodov je viacero. Jeho kariéra tragicky skončila skôr, ako sa mohol osobne zapojiť do vzniku vnútorných pomerov mladého štátu. Politicky pôsobil predovšetkým ako vojak a diplomat. Navyše ako minister vojny v prvom roku existencie štátu riešil predovšetkým problematiku Československých légii uviaznutých za hranicami, najmä v Rusku.

Druhý dôvod je nekompatibilita dnešných pojmov so Štefánikovou dobou. Výrazy ako pravica – ľavica, konzervatizmus – liberalizmus majú svoju genézu a svoj nestatický charakter. Napríklad dnes môžeme v priamom prenose sledovať postupné zlievanie sa agendy pravice a ľavice do jedného nejasného spletenca. Podobne časté ultraliberálnych názorov devätnásteho storočia je dnes zachovaných v zlatom fonde ideí konzervatizmu. Navyše, Štefánikov žiaden odkaz je univerzálnym odkazom a umožňuje jeho zmýšľanie interpretovať cez celé názorové spektrum. Spektrum s málo pevne určenými mantinelmi definovanými nasledovne: Štefánik bol antibolševik a mierny monarchista.

Z prehnané prosocialistických tendencií nebyva v literatúre Štefánik často obviňovaný. V tejto otázke sa pravdepodobne líšil od Masaryka či Beneša, ktorí sa svojimi politickým vnímaním približovali západoeurópskemu poňatiu socializmu. Masaryk v duchu veľkej francúzskej revolúcie cítil v demokracii celú váhu hesiel *rovnosť, sloboda*. Štefánik, syn doby spoločens-

kého prelomu, pravdepodobne demokraciu vnímal bližšie pomocou prechodných aristokraticko-elitárskych názorov (ako ich definoval Tocqueville) a hesiel americkej revolúcie. Redukovane by sme mohli povedať *rovnosť, sloboda, prirodzené autority*. Masaryk považoval demokraciu za cestu ako si byť stále rovnejší, aj keď rešpektoval rozdielnosť zásluh a schopností. Štefánik pravdepodobne plne neveril v okamžité víťazné nastolenie demokracie. Podľa dostupných informácií ešte v roku 1918 považoval konštitučnú monarchiu za ideálne zriadenie. Mimochodom, o monarchii uvažoval ešte v roku 1915 aj Masaryk.

Štefánik dokonca naozaj považoval za nutnosť po určitý čas zaviesť vojenskú diktatúru a pomocou nej preklenúť hroziacu anarchiu v štátnej správe. Mohla ho k tomu viesť i znalosť slovenských pomerov. Slovensko nemalo ľudské zdroje schopné odborne zvládnuť úlohy spojené so vznikom nového štátu. Z tohto hľadiska môžeme povedať: áno, bol konzervatívec. No zas len z hľadiska našej doby. Počas prvej svetovej vojny tento názor zďaleka nebol konzervatívny. Európskym aristokratickým a vojenským kruhom (do ktorých sa Štefánik obratne zaradil) bola myšlienka dnešnej (!) demokracie blízka anarchii, myšlienka bratstva podrozivo blízka socializmu. Ten skryto nekonečný spor medzi prirodzeným poriadkom a bezbrehým liberalizmom zmutovane trvá dodnes. Z opačného konca Štefánikova rýchla ochota akceptovať demokraciu v Masarykovom ponímaní, jeho celoživotný kozmopolitizmus, otvorenosť zmenám, jeho nadšenie objavovať nové, sú typickou črtou liberála.

Odkaz všetkým a nikomu

Štefánik dnes zostáva osobnosťou, ktorej odkaz môžu verejnosti čítať všetci. Vďaka tomu sa jeho menom túžilo zaštitíť liberálna strana (ANO) a jeho meno nesie v názve konzervatívny think-tank (KI). Raz za čas si o ňom môže zarečniť predstaviteľ socialistickej demokracie, ale i monarchista alebo kresťanský demokrat. Štefánik jednoznačne integruje slovenskú spoločnosť. Vytvára každoročne prapodivnú jednotu medzi politickými stranami, ktorých existenčným záujmom je čo najviac sa vzájomne odlíšiť. To sa inej osobnosti, podľa mojich vedomostí, nepodarilo. Samotná nejasná rozpačitosť Štefánikovho odkazu (nech už je akýkoľvek) zas znemožňuje jeho výraznejšie splynutie s politikou či všeobecne spoločenskou kultúrou.

Štefánik – takmer každým uznávaný vedec, diplomat, vojak, politik – sa rozplynul medzi nejasnými odkazmi zo všetkých strán a nepoložil korene pozitívnej pevnej tradície. Vďaka tomu dochádza k takým otvoreným infantilnostiam, akých sme boli svedkami len nedávno, a to keď premiér posielal mladých ľudí hľadať lásku pod sochu Milana Rastislava Štefánika.

Autor je historik.

POLITICKÝ PROBLÉM ISLAMU

Roger Scruton

Právo je základom islamu, keďže náboženstvo vyrástlo z Mohamedovho pokusu zaviesť pravidlá, ktoré by zaväzovali jeho nasledovníkov. Preto vznikli štyri školy (madhab) znalcov práva s prostriedkami pre hľadanie riešení v rámci ustanovení práva.

Tieto školy sú medzi sebou akceptovateľné, no v jednotlivých prípadoch môžu vytvárať odporujúce si rozhodnutia. Výsledkom je dnes nesmierny súbor islamského práva. Klasická islamská teória práva podobne ako klasická islamská filozofia predpokladá, že právo vychádza z Božieho príkazu, ktorý je odhalený v Koráne a Sunne, a následne je vydedukované analógiou alebo konsenzom. Právo je vôľou Boha a suverenita je legitímna iba do miery, pokiaľ je ňou reflektovaná. Moslimská koncepcia práva obsahuje konfiškáciu politiky.

Tri črty

Tri črty odkazu zakotveného v Koráne sú rozhodujúce pre moslimské politické myslenie. Prvou z nich je posol Boha, ktorý sa stretáva s problémom organizácie a vedenia autonómnej komunity nasledovníkov. Na rozdiel od Ježiša nepôsobil ako náboženský vizionár, ale ako politický líder inšpirovaný zjavením Božieho úmyslu a určený presadzovať tento zámer proti okolitému svetu.

Druhou črtou sú súry Koránu, ktoré nerobia rozdiel medzi verejným a súkromným: čo je prikazované veriacim, je prikazované ako odpoveď na problémy, ktoré sa objavili počas Mohamedovej politickej misie. Zákoní týkajúce sa manželstva, majetku, úroku a obchodu sa nachádzajú bok po boku s pravidlami domácich rituálov, dobrých mravov a osobnej hygieny. Celý život komunity je rozvrhnutý v neusporiadanom, ale konzistentnom súbore pravidiel. Je nemožné súdiť z textu samotného, či nejaký zo zákonov je dôležitejší alebo Božiemu srdcu váženejší. Pri štúdiu Koránu nie je možné rozlíšiť záležitosti otvorené pre možnosť politického dohadovania sa od tých, ktoré sú absolútnymi povinnosťami voči Bohu.

Tretou črtou je sociálna vízia Koránu formovaná skrz kmeňový poriadok a obchodné jednanie Mohamedovej Arábie. Je to vízia ľudí spätých rodinnými putami a kmeňovou vernosťou, ale zodpovedných za svoje skutky iba voči Bohu. Neexistuje zmienka o inštitúciách alebo postupoch s nezávislou mocou. Život vykreslený v Koráne je konfrontáciou medzi jednotlivcom a Bohom.

Autority a inštitúcie

Korán nekladie základy pre politický poriadok, zveruje moc a autoritu Božiemu poslovi. Neexistujú ustanovenia pre nasledovníka posla alebo duchovenstvo. Úloha *imáma* ako toho, kto stojí „v popredí“ a vedie komunitu v modlitbe, bola prijatá Mohamedom až vtedy, keď mu choroba zabránila túto službu vykonávať.

Imám nemá inštitucionálnu autoritu v sunnitskej tradícii. U šiitov je titul *imám* vyčlenený pre Mohamedovho prvého synovca Aliho a jeho potomkov ako pokračovateľov Proroka. Podľa šiitov sa línia *imámov*

zastavila po dvanástom imámovi, ktorý stále žije a je „ukrytý“, kým sa ako predurčený znovu zjaví ako *mahdí* a ohlásí deň súdu.

Úrad kalifa začal ako pokus znovuzískať stratenú personálnu autoritu. Kalifovia opätovne zlyhávajú v podaní dôkazu svojej legitímnosti a prví traja z nich začali tradíciu umierania rukami atentátnikov. Autorita, ktorá je hľadaná v islamskom panovníkovi, je skôr charizmatická, než legálnoracionálna.

Vízii spoločnosti podľa Koránu je cudzia myšlienka teritoriálnej jurisdikcie alebo národnej lojality. Uprednostňuje sa pojem práva ako vzťahu medzi človekom a Bohom, bez spojitosti k teritóriu. Lokality sú dôležité, no nie preto, že sú zdrojom práva, ale preto, lebo sú objektom práva, deklarované za posvätné Bohom.

Dôsledky prijatia šarije

Jeden z vážnych dôsledkov šarije je, že nedefinuje status iných komunit. Tie ostávajú striktné „mimo práva“ a musia byť konvertovať, alebo akceptovať status *dhimmy* (sú chránené zmluvou alebo dohodou). *Dhimma* je ponúknutá ako náhrada za odvádzané dane, no neposkytuje jasné a žalovateľné práva, odhliadnuc od všeobecného práva na ochranu.

Spôsob života, ktorý vychádza z ochrany šarije, je domácky, bez verejného či ceremonijného charakteru, s výnimkou komunitného uctievania. Mešita a jej škola (*madrasah*) spolu s bazárom sú jediné verejné priestory v moslimských mestách. Moslimské mesto je dielom šarije, je explicitne mestom pre moslimov, v ktorom jednotlivci a ich rodiny žijú v poslušnosti k Bohu a kde nemoslimovia jestvujú iba vďaka tichému súhlasu.

Spoločenstvá nie sú formované doktrínou, ale poslušnosťou skrz rituály a právo. Moslimská viera zahŕňa konštantné skúšanie veriaceho v podvoľení sa Bohu. Opakovanie posvätných slov a formúl, presné vykonávanie gest, ktoré boli prikázané, povinné časy modlitby, pôst a povinnosti s tým súvisiace, púť do Mekky – všetko to, čo je nezmyselné skeptickému a nezasvätenému, je spôsobom, ako spokojne žiť. Islam ponúka jedinečnú formu členstva. Je skôr teologickou doktrínou, než systémom zbožnosti. Podrobiť sa znamená objaviť pravidlá pre nerušený život a ľahké svedomie.

Príkaz svätého práva neznamená, že by islamské spoločenstvá riadila iba šarija. Naopak, v takmer všetkých ohľadoch týkajúcich sa vlády širokej spoločnosti, je šarija nepostačujúca. Preto bolo pre vládu potrebné nastoliť vlastné zákony. No tie nemali legitimitu v očiach tých, ktorí ich mali uposlúchnuť. Pri akejkoľvek zmene sú odmietané ako ľubovoľné nariadenia uzurpátora. Neexistuje oblasť v tradičnej islamskej spoločnosti pre trepezlivé budovanie inštitúcií a sekulárneho práva, ktoré poznáme na Západe.

Ak právo získava svoju legitimitu len odvodením z príkazu Boha, potom sú všetky sekulárne práva chápané ako účelivé prostriedky prijaté vládcom. Za týchto podmie-

nok je nepravdepodobné, aby sa akýkoľvek druh konštitučnej, reprezentatívnej alebo demokratickej vlády vyskytol (výnimkou je Turecko).

Al-Káida a hľadanie identity

Pri hľadaní identity sú mladí ľudia priťahovaní radikálnymi a destabilizujúcimi ideológiami. Al-Káida by mala byť chápaná ako dôsledok tohto hľadania. Terorizmus al-Káidy je abnormalitou odmietanou väčšinou moslimov. Bolo by neprávom zamieňať si islam s islamizmom. Avšak, islamizmus nie je náhodný produkt krízy, ktorou dnes islam prechádza.

Al-Káida je výtvorom Usámu bin Ládina, ale pôvod má v troch silách, ktorými sú: wahhábistické hnutie v Saudskej Arábii, Moslimské bratstvo, ktoré vzniklo v Egypte, a tiež technické vzdelanie. Vízie Al-Káidy sú neoddeliteľné od Chomejního, ktorý opísal zabíjanie západných zloduchov ako „chirurgický zákrok“ nariadený Bohom.

Positíva západných politických systémov sú pre istý druh islamistickej mysle nebadateľné. Pre niekoho ako Chomejní ľudské práva a svetská vláda predstavujú úpadok západnej civilizácie, ktorá zlyhala pri zbrojení proti tým, čo ju chcú zničiť. Systémy, ktoré robia kompromisy a dohody v rámci zásadných princípov, sú iba výrazom diela diabla.

Chomejní a kult smrti

Dobývanie, víťazstvo a triumf nad nepriateľom sú súvislým refrénom Koránu, ponúkaným ako dôkaz, že Boh je na strane veriacich. Šiiti rozširujú tvrdenie, že dobrovoľná smrť je konečným dôkazom zásluhovosti. Táto črta sa stala dôležitou vo vojne Iránu proti Iraku. Pokračujú v tradícii atentátnikov, Chomejní vydal novú výzvu pre mučeníkov, ktorá sa u mladistvých ujala tak, že obetovali svoje životy pri čistení mínových polí.

Príklad daný Chomejním nasledovníkmi sa rozšíril po svete. Sunnitskí moslimovia, ktorí veria v autoritu Koránu, podľa ktorého je samovražda kategoricky zakázaná, boli aj tak vtiahnutí do šiitského víru stať sa martýrmi vo vojne proti Satanovi. Tento kult smrti je protestom proti modernému nihilizmu a jeho formou zároveň.

Splynutie sunnitskej ortodoxie a šiitského extrémizmu položilo základy pre celosvetové islamské oživenie. Významným faktorom pri vytvorení tejto jednoty je západná civilizácia a globalizácia. Kým Východ bol Východom a Západ Západom, bolo možné pre moslimov zasvätiť svoje životy zbožnému rozjímaniu a ignorovať zlo, ktoré prevládalo v *dar al-harb* (nemoslimský svet). Ale keď sa zlo šíri okolo zeme, ponúkajúc slobodu a uvoľnenie namiesto dodržiavania náboženských príkazov do tej miery, že ovplyvňuje už i *dar al-islam* (moslimský svet), staré antagonizmy sa prebudili. To je to, čomu Západ teraz čelí.

Autor je anglický filozof. Pôvodne uverejnené v The Intercollegiate Review – Fall 2002. Krátené, doplnené o medzititulky. Preložila Lucia Michalková.

KONIEC ANARCHIE

Ondrej Dostál

Od začiatku bolo jasné, že raz to musí prísť. Anarchia, ktorá až dosiaľ vládla vo svete internetu, bola dlhodobo neudržateľná. A v našom modernom a dynamicky sa rozvíjajúcom svete majú šancu iba veci, ktoré sú trvalo udržateľné. Nech už ide o rozvoj alebo o život. A už je to tu. Koniec anarchie na internete prichádza. Teda začiatok konca.

Ministerstvo kultúry navrhlo novelizovať zákon o vysielaní a retransmisii, ktorý reguluje televízie a rádiá vysielajúce terestriálne. Na ich vysielanie pozorne dohliada Rada pre vysielanie a retransmisii, inak známa aj ako Licenčná rada. Áno, tá rada, vďaka ktorej sme mali možnosť sa dozvedieť, že existuje zásadný rozdiel medzi rozhlasovou reláciou, v ktorej sám bez oponentov vystupuje premiér, ktorý má fúzy, a medzi rozhlasovou reláciou, v ktorej sám bez oponentov vystupuje premiér, ktorý žiadne fúzy nemá. Tá prvá je hrubo neobjektívna, nevyvážená a porušuje zákon. Tá druhá je úplne v poriadku.

Na internet zatiaľ nedohliada nikto. Nemáme žiadnu Radu pre dohľad nad internetom, ktorá by kontrolovala, či je na internete správne množstvo reklamy, či obsah informácií webových stránok je objektívny, vyvážený a politicky korektný, či sú stránky správne označené. Blýska sa však na lepšie časy. Nie nad Tatrou, ale nad Námestím SNP v Bratislave, kde sídli ministerstvo kultúry. Na Radu pre dohľad nad internetom ešte nedozrel čas (veď počkajte, aj to bude), ale pre začiatok by mohlo stačiť, keby sme Licenčnej rade zverili aspoň dohľad nad televíznym vysielaním cez internet a zaviedli regulácie a obmedzenia podobné tým, podľa ktorých fungujú normálne televízie, nie? A presne to je obsahom onej navrhovanej novely zákona.

Ak ste si až dosiaľ mysleli, že televízie a rádiá sú v porovnaní s tlačnými médiami regulované viac z toho dôvodu, že novín a časopisov možno vydávať teoreticky neobmedzený počet, kým počet televíznych a rozhlasových frekvencií, na ktorých možno vyselať, je obmedzený, tak to sa teda mylíte. Regulovať treba, pretože regulovať sa má. A skôr či neskôr sa bude regulo-

vať všetko. Teraz prišiel rad na televízie vysielajúce cez internet. Aj tých môže byť teoreticky neobmedzený počet. Neoliberálni extrémisti, ktorí spoločne s Georgom Bushom, Mikulášom Dzurindom a Mirkom Topolánkom spôsobili svetovú hospodársku krízu, si možno myslia, že do internetových televízií sa štát nemá čo starať, ale mylí sa. Regulovať treba.

Maďaričovi chlapi a dievčatá to ale nemajú z vlastnej hlavy. Takí dobrí zasa nie sú. Oni ešte tak pokuty za anglické nápisy na bilbordoch, za Molièra v origináli alebo za iné zákerné porušenia zákona o štátnom jazyku vymyslia, ale toto je na nich príliš sofistikované. Áno, tušíte správne, aj za týmto nápadom je Ona. Matka všetkých regulácií. Múza byrokratov. Zákon budeme novelizovať, pretože nám to ukladá Smernica Európskeho parlamentu a Rady. Veď si len predstavte, ako by Európska únia mohla fungovať ako spoločný trh, keby v každej krajine vysielali internetové televízie podľa iných regulácií alebo dokonca (aká hrôza!) bez regulácií! To by sa spoločný trh určite čoskoro rozpadol a Európu by čakala tretia svetová vojna.

Preto v súlade so zásadou subsidiarity prijala EÚ smernicu, ktorá členským krajinám ukáže cestu, ako vybojovať zápas s burinou anarchie, ktorá ovládla svet internetu. Začiatok tej cesty je v podriadení vysielania internetových televízií regulačným orgánom členských krajín. A netreba sa báť, že sa zastavíme na polceste. Smernica mnohé naznačuje: „Členské štáty a Komisia nabádajú poskytovateľov audiovizuálnych služieb na vypracovanie kódexu správania týkajúceho sa neprimeraných audiovizuálnych komerčných oznamov, ktoré sprevádzajú detské programy alebo sa v nich uvádzajú, o potravinách a nápojoch obsahujúcich živiny a látky s výživovým alebo fyziologickým účinkom, najmä tuky, transmastné kyseliny, soľ/sodík a cukry, ktorých nadmerný príjem v celkovej strave sa neodporúča.“ A keď to nepôjde po dobrom (kódexom), jednoducho to tým televíziám prikážeme zákonom. Hamburgermi a Coca-Colou nikto našim deťom v internetových televíziách mozgy vymývať nebude, to veru nie.

Autor je riaditeľ KI.

UDIALO SA:

1) Dňa 14. mája 2009 KI v spolupráci so SKOI s podporou hlavného partnera Penta Investments organizoval ďalšiu z cyklu prednášok CEQLS. Tentoraz na pozvanie KI v Bratislave prednášal Samuel Gregg, riaditeľ výskumu v Acton Institute (USA), na tému **Finančná kríza: vládne zásahy a zlyhanie morálky**.

Viac, vrátane videozáznamu z prednášky, nájdete na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.

2) Dňa 14. mája 2009 bol jedným z hostí v štúdiu STV v rámci diskusného Večera na tému: **Význam európskych inštitúcií** bol i Ivan Kuhn, analytik KI. Viac, vrátane videozáznamu, nájdete na webstránke KI v sekcii KI KOMENTUJE.

3) Dňa 15. mája 2009 sa v Bratislave v rámci Free Market Roadshow konala medzinárodná konferencia **Finančná kríza – zlyhanie štátu alebo trhu**. KI bol jedným z partnerov konferencie, na ktorej okrem iných vystúpili Samuel Gregg z Acton Institute, Marcel Guarnizo z EICEE, Myron Scholes, nositeľ Nobelovej ceny za ekonómiu, Daniel Mitchell a Richard Rahn z Cato Institute. Viac, vrátane videozáznamu, nájdete na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.

4) Dňa 27. mája 2009 KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu s podporou Nadácie Penta organizoval 7. seminár druhého ročníka cyklu seminárov o ekonomii **Akadémiu klasickej ekonómie**. Viac na webstránke KI v sekcii AKADÉMIA KLASICKEJ EKONÓMIE.

5) V máji 2009 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: **Ondrej Dostál, Ivan Kuhn, Radovan Kazda, Peter Zajac, Tomáš Zálešák a František Šebej**. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNKA
CONSERVATIVE
INSTITUTE

PODPORTE NÁS ONLINE!

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov vo forme štúdií, odborných príspevkov a prednášok, článkov a mediálnych vystúpení. Všetky naše výstupy, vrátane audio či videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk.

Podporte nás prostredníctvom online prevodu cez Váš internet banking.

Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI v sekcii **PODPORTE NÁS**.

Ďakujeme!